

PRO
Agria

Taloudellisesti kannattavaa rantalaidunnusta

Maisema- ja ympäristöasiantuntija Maarit Satomaa, Oulun Maa- ja kotitalousnaiset/ProAgria Oulu

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Terveystieteiden tutkimuskeskus
hyvinvoinnin laitos

HELSINGIN YLIOPISTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Taloudellisesti kannattavaa ja muutenkin mielekästä

- Sopiva kohde juuri sinun tilallesi
- Realistinen suunnitelma jota pystytään noudattamaan
- Tarvittavat resurssit
- Tehdystä työstä riittävä korvaus
 - Ympäristösopimukset
 - Kunnat, kaupungit, yksityiset, yritykset ostavat palvelu
- Oikea eläin oikeaan paikkaan
 - Lammas
 - Lihakarja
 - Maitorotuiset
 - Hevoset
 - Yhteislaidun
 - Täydennysniitot

Kohteiden hoito ympäristösopimuksella

- Maiseman- ja luonnonhoidon kohteella yleisin sopimus
- Tukitaso kiinteä, ei enää perustu varsinaiseen kustannuslaskelmaan (entiset erityisympäristötuet)
- Kustannuslaskelma kuitenkin tärkeä osa laidunryittäjyyden suunnittelussa = kohteen kannattava hoito
- Merenrantaniittykohteet laajoja alueita ja toiminta useimmiten kannattavaa
- Pienemmät kohteet haastavaa saada hoidon piiriin mutta monimuotoisuuden kannalta tärkeitä
 - Kaupunkitaajamien lähellä kunta ostaa laidunpalvelun, yrityssponsorointi, kesälampaat
- Alkuvaiheessa työläämpää mutta helpottuu vuosien ja sopimuskausien myötä

Ympäristökorvaukset -> Ympäristösopimus Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito

- Vuotuinen korvaus arvoluokan 1 (valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat) kohteille on 610 €/hehtaari/vuosi ja arvoluokan 2 kohteille 460 €/hehtaari/vuosi.
- Sopimuskauden aikana voidaan sopimukseen sisältyvälle lohkolle yhtenä vuonna maksaa laaditun hoitosuunnitelman perusteella lohkoittainen korvaus kohteen kunnostamisesta raivaamalla 450 €/ha.
- Vastaavasti voidaan yhtenä vuonna maksaa korvaus lohkon aitaamisesta 1500 €/hehtaari/vuosi.
- Tarkoituksenmukaisissa tilanteissa luonnonhoidon varmistamiseksi voidaan maksaa yhtenä vuonna lohkoittainen korvaus suurpetoaidan rakentamisen kustannuksista 2400 €/hehtaari/vuosi.

ELY –keskus antaa lausunnon
ja tekee sopimuksen

Kustannusten muodostuminen? Teenkö itse vai ostanko palvelun?

- ☐ Perustamiskustannukset
- ☐ Ylläpitokustannukset

Perustamiskustannukset (Vna 139/2011)

- Aitaamisen perustamiskustannus:
 - Sähköaita, sisältää työn noin 5 eur/m (riittääkö High Tensile – aidalle?)
 - Lammasverkkoaita, sisältää työn noin 10 eur/ m
- Peruskunnostusraivaus kohteen hoidon aloitusvuonna 421 eur/ ha
- Raivausjätteen korjuu/ kasaus 211 eur/ha
- Raivausjätteen poltto 226 eur/ ha
- Raivaustähteiden kuljetus 130 eur/ ha
- Paimenlaitteet, suojakatokset, juomapisteeet, kokoontumisaidat, portit...
- HUOM! Aitalinjaa tehtäessä suunnitellaan myös valvonnan reitit, huomioidaan mahdolliset olemassa olevat kulkuväylät
- Natura-alueella tarkempaa suunnittelua
- Suunnittelukustannus

Ylläpitokustannukset (Vna 139/2011)

- Traktoriyö 41 eur/ h
Ihmistyö 16 eur/ ha
- Aidan tarkastamiset
- Aidan alustojen niitto raivaussahalla 21,2 eur/h
- Mahdolliset puhdistusniitot 90 €/ha
- Ylläpitorauvaukset 98 €/ha
- Eläinten kuljetukset esim. 200 eur/ kerta eläinkuljetusauto
+ km-korvaus
- Eläinten valvonta 75 eur/ ha
- Loislääkitys
- Opasteet, infotaulut
- Vakuutukset
- Alueen vuokraukseen liittyvät kustannukset

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Agria

Jos haluat vuokrata laiduneläimen

Esimerkkejä Sopimuslaidunnusoppaasta (2021):

- Naudan vuokraaminen laidunkaudeksi noin 200 eur/ eläin
- Lampaan vuokraaminen laidunkaudeksi noin 50 eur/ eläin
- Karjanomistaja ottaa aina riskin viedessään tuotantoeläimiä oman tilan ulkopuolelle
- Eläinten kuljetus ja pitopaikat eläinrekisteriin
- Vastuut sovittava aina kirjallisesti

Vastuut ja vakuutukset

- Laitumet tulee rekisteröidä pitopaikaksi ennen eläinten siirtoa laitumelle
- Pitopaikka ja siellä harjoitettava eläintenpito rekisteröidään Ruokaviraston sähköisessä asiointisovelluksessa tai lomakkeella kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle
- Viralliset korvamerkit
- Eläinten siirroista ilmoitus rekisteriin
- Pitopaikkakohtainen eläinluettelo
- Vastuuvakuutukset (maatilavakuutus tai kotivakuutus)
- Tuotantoeläinvakuutukset
- Varautuminen ongelmatilanteisiin

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

PRO
Agria

Laiduntaminen on mahdollisuus

Laidunalueiden lisääntyminen näkyy ja herättää myönteistä keskustelua.

- ☐ Luonnon hoidon lisääminen
- ☐ Maiseman elävöittäminen
- ☐ Imagon nosto
- ☐ Ristiriitojen vähentäminen
- ☐ Elinkeinojen kehittäminen
- ☐ Yhteistyön lisääminen
- ☐ Kannattavaa toimintaa

Hoitosuunnitelmamallit – ryhmätyö

1. Vaikuttavuus

- mitä viestitään ”suurelle” yleisölle
- hyvät kokemukset jakoon
- Mihin tarvitaan lisätietoa, ” rautalankamalleja”

2. Hoitosuunnitelmapohjat

- Millaisia eri teemaisia hoitosuunnitelmapohjia tarvitaan rantalaidunkohteilla?
- Miten voidaan eri alueiden hoitoon liittyviä näkökulmia saada yksinkertaisesti esiin?

3. Kehittämistarpeet

- Mikä mietityttää rantalaidunnuksessa?

4. Sana on vapaa

Jaetaan noin 5 hengen ryhmiin,
Aikaa keskustelulle 15 minuuttia + purku 15 minuuttia.
Ottakaa ruudusta kännykällä kuva (muistaa teemat)
Valitkaa sihteeri/ esittelijä
Kirjatkaa muistioon, wordiin -> toimittakaa
maarit.satomaa@maajakotitalousnaiset.fi

Hoitosuunnitelmamallit – problematiikkaa

- Edellisillä ohjelmakausilla on ollut mallisuunnitelmapohjia käytössä, koettu hankaliksi ja epäselviksi

Hakemuksen liitteenä on oltava suunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1) Arvio hankkeen vaikutuksista ympäristöön tai maisemaan sekä sopimusalueen hoidon tavoitteet.
- 2) Suunnitellun hankkeen yleiskuvaus ja tavoitteet, jonka perusteella voidaan arvioida alueen luonto- ja maisema-arvoja.
- 3) Suunnitelma-alueen kartta uusien lohkojen osalta tai jos olemassa olevalle lohkolle on tehty rajakorjaus, jako tai yhdistäminen sopimuksen hakuvuonna. Suunnitelma-alueen kartta voi olla lohkokartta.
- 4) Hoitosuunnitelma, jossa kuvataan yksilöidyt perustamis-, hoito- ja muut toimenpiteet lohkokohdaisesti sekä niiden toteutusaikataulu vuosittain. Suunnitelmaan on sisällytettävä selostus siitä, miten toimenpiteet edistävät sopimukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.
- 5) Jäljennös hoitopäiväkirjasta tai lohkokohdaisista muistiinpanoista aiemmalta sopimuskaudelta, jos haettu alue tai sen osa on kuulunut aiemmin suunnitelmaa vaativaan sopimukseen.
- Sopimukseen haettavan alan on oltava hakijan hallinnassa koko sopimuskauden ajan. Jos alue on vuokrattu, hakemukseen on liitettävä jäljennös vuokrasopimuksesta tai muusta sopimuksesta.
- Vuokrasopimuksen on oltava voimassa vähintään koko sopimuskauden. Vuokrasopimukseen on syytä kirjata toimenpiteet, joita sopimusalueella tullaan tekemään.

Hoitosuunnitelmamallit – problematiikkaa

- Suunnitelmaan liittyvää CAP 27 ohjelmaluonnoksessa:
 - Mahdollista NEUVO 2030 palvelulla

6. Luonnon monimuotoisuus (Edistetään luonnon monimuotoisuuden vähenemistä pysäyttämistä ja tämän suuntauksen kääntämistä sekä ekosysteemipalveluja sekä säilytetään elinympäristöjä ja maisemia)

- Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojele (direktiivi 92/43/ETY, ml. SMR 4)
- Maatalousympäristön linnuston edistäminen (direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, ml. SMR 3)
- Lintuvahinkojen ehkäiseminen ja lintupellon hoito
- Monimuotoisuutta edistävien kohteiden ja käytäntöjen tunnistaminen
- Monimuotoisuuskasvit (pölyttäjä-, maisema-, riista-, niitty- ja peltolintukasvit), luonnonhoitonurmet
- Vieraslajien hillintä
- Monimuotoisuuskosteikon hoito
- Perinnebiotooppien ja luonnonlaitumien hoito
- Suunnitelma maiseman ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevaa ympäristösopimusta varten
- Luonnonmukainen tuotanto ja kotieläintuotanto
- Ehdollisuus GAEC:t: GAEC 7, GAEC 8

Hoitosuunnitelmamallit – kehitteillä

- Määritellään jo suunnitteluvaiheessa asiat joihin kiinnitetään huomiota
 - Linnusto
 - Kasvillisuus (esim. uhanalainen lajisto)
 - Tietty hoitotapa (esim. rotaatiolaidunnus, laidunnuksen aloitus)
 - Maisema
 - Virkistyskäyttö
 - Eläinten hyvinvointi
 - Lihantuotanto
- Muiden tahojen tekemät suunnitelmat ja inventointitieto suunnittelun tietoon
- Kohteen arvo ja kehittymismahdollisuuksien arviointi
- Hoitopäiväkirja tukee myös tätä kehittymisnäkymää
- Sähköiset työkalut tai valmiit lomakepohjat, joihin tavoitteita määritellään

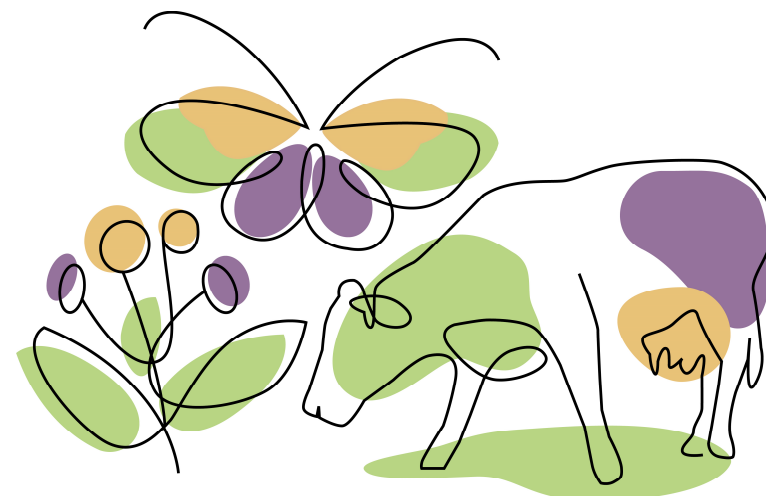
Hoidon vaikuttavuuden seuranta? 😊

- Sopimuskauden aikaiset seurannat
- Neuvo 2030 palvelun kautta voidaan hoidon osalta tehdä arviointia viljelijän kanssa
- MITEN ympäristöhallinnon tai tutkijoiden resurssit osallistua näihin arviointikeskusteluihin?
- Laidunkauden 2022 aikana testataan laiduntajien kanssa valokuvaseurantaa
- Oma kokemus kentältä: Ranta-alueiden hoitajat kaipaavat palautetta ja toiminnan kehittämistä palautteen perusteella. Ja palaute voi olla myös positiivista palautetta

Tulossa 2022

- Pohjoisen Maisemahelmet –hankkeen loppuseminaari 13.4.2022
Limingassa Pitojen Helmessä: <https://www.proagriaoulu.fi/fi/pohjoisen-maisemahelmet-loppuseminaari/> (ilm 6.4.2022 mennessä)
- Luonnonlaidunpäivä 18.6.2022
 - Luonnonlaidunlihan tuottajat ry järjestää yhteistyössä Luonnon- ja riistanhoidonsäätiö, WWF, Metsähallitus, Maa- ja kotitalousnaiset ja ProAgria
 - Avoimet ovet tilalla tai viestintä luonnonlaitumista ja teemapäivästä
 - Yhteistyö Rantalaidun-hankkeen kanssa PP alueella? Jos kiinnostuit ole yhteydessä maarit.satomaa@maajakotitalousnaiset.fi
- Rantalaidun –hankkeen retkipäivä touko-kesäkuulla
- Rantalaidun –hankkeen seurannat tilojen kanssa
- Maiseman- ja luonnonhoitoon liittyvä tukihaku kevät 2022!
- Valmistautuminen uuteen CAP 27 ohjelmaan, mahdolliset NEUVO käynnit syksyllä 2022

LUONTOTEKOJA MKN Maisema

